

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی
تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۱۸

تاریخ: ۱۳۹۲/۵/۲۹

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان
لایحه اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی
تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)

تدوین:

محمدبرزگر خسروی

ناظر علمی:

سلمان عمرانی

گروه تدوین

شماره مسلسل: ۱۳۹۲۰۰۱۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۵/۲۹

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

لايحه اساسنامه شرکت بين المللی اسلامی
تأمين مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)

فهرست مطالب

۳.....	مقدمه
۴.....	لایحه اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)
۴.....	مرحله اول
۷.....	نظر (مرحله اول) شورای نگهبان
۸.....	مرحله دوم
۹.....	نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی بوسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین مرکز تحقیقات، با همکاری معاونت اجرایی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این مرکز، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرائف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

لایحه اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)

مرحله اول

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۰۱/۲۰

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۰۱/۳۰

ماده واحده- اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی) به شرح پیوست تصویب و اجازه تسلیم اسناد آن داده می‌شود.

تبصره ۱- به هیأت وزیران اجازه داده می‌شود با پذیره‌نویسی یکصد و نود و دو (۱۹۲) سهم به ارزش یک میلیون و نهصد و بیست‌هزار (۱,۹۲۰,۰۰۰) دلار (از طریق انتقال سهام جمهوری اسلامی ایران در «برنامه تأمین مالی صادرات» بانک توسعه اسلامی) به شرکت مذکور بپیوندند و در افزایش سرمایه آتی شرکت یادشده با تصویب هیأت وزیران مشارکت نماید. تصویب این قانون مانع مشارکت بخش خصوصی نیست.

تبصره ۲- رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۴۹) اساسنامه شرکت یادشده الزامی است.

اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی)

...

ماده ۱۸- مراعات احکام شریعت کلیه فعالیت‌ها و عملیات شرکت منطبق با اصول شریعت خواهد بود.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اینکه آرای اعضای این شرکت بر اساس میزان سهم آنان می‌باشد و

از آنجا که کشور عربستان به تنهایی بیش از ده برابر ایران سهم دارد، از طرفی ایران تنها کشور شیعه عضو شرکت می‌باشد، لذا قاعداً شریعت مورد نظر آنان، فقه اهل سنت و مذاهب آن از جمله حنفی، حنبلی و مالکی می‌باشد و نمی‌توان فقه شیعه را بر فعالیت‌های شرکت مذکور حاکم نمود. بر این اساس، این ماده مغایر با موازین شرع است.

- این سخن که بیان می‌دارد موارد مذکور در اساسنامه دارای حکم واحد در فقه شیعه و سنی است، درست نیست؛ زیرا اساسنامه مذکور، موضوعات گسترده‌ای را در بر می‌گیرد و ممکن است تمام ابواب معاملات را شامل شود. لذا قطعاً اختلاف نظر در بین فقه شیعه و سنی بروز خواهد نمود و از آنجا که در موارد اختلاف احکام، فقه اهل سنت مورد قبول ما نیست، لذا نمی‌توان حکومت آن را قبول کرده و فقه شیعه را تعطیل نمود.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به اینکه در اساسنامه مورد بررسی صراحتاً به مذاهب چهارگانه اهل سنت اشاره‌ای نشده است و تنها به ذکر شریعت اسلام بسنده شده است، لذا از نظر قانون اساسی نمی‌توان ایرادی به شریعت مذکور در این اساسنامه داشت. از طرفی، نمی‌توان لفظی بهتر از شریعت اسلام را در این جا مورد استفاده قرار داد. بر این اساس این ماده مغایرتی با موازین شرع ندارد.

- باید توجه داشت که مواردی که در متن اساسنامه ذکر شده است، غالباً دارای حکم واحد هم در فقه شیعه و هم در فقه اهل سنت است، لذا در عمل از این جهت مشکلی ایجاد نخواهد شد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۴۷ - اصلاحیه‌ها

(۱) این موافقتنامه می‌تواند با تصمیم مجمع عمومی که با رأی اکثریت دو سوم تعداد اعضای که نماینده حداقل سه چهارم مجموع حق رأی اعضاء باشند اتخاذ می‌شود مورد اصلاح قرار گیرد.

(۲) علی‌رغم مفاد بند (۱) این ماده اصلاحیه‌هایی که مربوط به موارد زیر باشند، تنها با اتفاق آراء اعضاء مجمع عمومی تصویب خواهند شد:

الف - حق خروج از عضویت در شرکت طبق بند (۱) ماده ۲۹ این موافقتنامه

ب - حق پذیره‌نویسی سهام در افزایش سرمایه شرکت طبق بند (۵) ماده (۱۱)، و

پ - محدودیت مسئولیت طبق ماده (۱۴)

(۳) هرگونه پیشنهاد اصلاح این موافقتنامه که توسط یک عضو یا هیأت مدیره به عمل آمده باشد، به رئیس هیأت مدیره ارسال خواهد شد تا توسط وی در مجمع عمومی مطرح شود. پس از تصویب هر اصلاحیه، شرکت آن را طی اطلاعیه رسمی به همه اعضاء ابلاغ خواهد کرد. اصلاحیه‌ها سه ماه پس از ابلاغ آنها به همه اعضاء لازم الاجراء خواهد شد مگر این‌که مجمع عمومی تاریخ دیگری را تعیین کرده باشد.

الف - دیدگاه مغایرت

- با توجه به اینکه به طور کلی اصلاحیه اساسنامه یک شرکت، در حکم تصویب یک اساسنامه جدید است، ترتیب مقرر در بند (۳) این ماده برای نحوه اصلاح اساسنامه و لازم‌الاجرا شدن آن برای اعضا مغایر با قانون اساسی است؛ زیرا در این بند، مقرر شده که اصلاحیه‌های اساسنامه پس از ابلاغ برای اعضا، بدون نیاز به تصویب جدید مجلس شورای اسلامی، برای ایران لازم‌الاجرا می‌شود، حال آنکه وفق اصل (۷۷) قانون اساسی، کلیه موافقتنامه‌ها و عهدنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. از این جهت، اطلاق این ماده مغایر با مفاد اصل (۷۷)

قانون اساسی است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با اصل (۷۷) قانون اساسی شناخته شد.

نظر (مرحله اول) شورای نگهبان^۱

نظر به اینکه طبق بند (۱) ماده (۴۷)، اصلاحیه معموله در اساسنامه با توجه به بند (۳) آن برای همه اعضاء لازم‌الاجرا می‌گردد، مغایر اصل ۷۷ قانون اساسی است.

---

۱. مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۶۴۰۲ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۳۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

مرحله دوم

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۰۲/۱۹

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۰۲/۲۷

ماده واحده- اساسنامه شرکت بین‌المللی اسلامی تأمین مالی تجاری (وابسته به بانک توسعه اسلامی) به شرح پیوست تصویب و اجازه تسلیم اسناد آن داده می‌شود.

تبصره ۱- به هیأت وزیران اجازه داده می‌شود با پذیره‌نویسی یکصد و نود و دو (۱۹۲) سهم به ارزش یک میلیون و نهصد و بیست هزار (۱,۹۲۰,۰۰۰) دلار (از طریق انتقال سهام جمهوری اسلامی ایران در «برنامه تأمین مالی صادرات» بانک توسعه اسلامی) به شرکت مذکور پیوند و در افزایش سرمایه آتی شرکت یادشده با تصویب هیأت وزیران مشارکت نماید. تصویب این قانون مانع مشارکت بخش خصوصی نیست.

تبصره ۲- رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۴۹) اساسنامه شرکت یادشده و اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۴۷) آن الزامی است.

الف- دیدگاه مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با اصلاح به عمل آمده در تبصره (۲) ماده واحده و لازم‌الرعایه دانستن تشریفات مقرر در اصل (۷۷) قانون اساسی (= تصویب مجلس شورای اسلامی) برای اصلاحیه‌های اساسنامه شرکت مزبور، ایراد سابق شورای نگهبان نسبت به ماده (۴۷) برطرف شده است؛ چه آنکه با این اصلاح، کلیه اصلاحیه‌های اساسنامه تنها در صورتی برای ایران لازم‌الرعایه است که به تصویب مجلس شورای اسلامی نیز رسیده باشد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^۱

مصوبه مذکور، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نکهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را با افت و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir